

KOMMENTARSMALL: FÖRSLAG TILL NY FSC-STANDARD FÖR SKOGSBRUK I SVERIGE

SKICKAS TILL INFO@FSC-SVERIGE.ORG SENAST 31 AUGUSTI 2018

NAMN:

ORGANISATION: BIRDLIFE SVERIGE

E-POST:

TELEFON:

Hänvisning	Kommentar
Kriterium, indikator, riktlinjer, vägledning, definition, ämne eller generella kommentarer	Beskrivning/motivering och/eller förslag till ändring (tillägg, modifiering, strykning)
Allmänt	1. Birdlife Sverige menar att trovärdighetsfrågan är helt avgörande. Det gäller såväl FSC:s varumärke som svenskt skogsbruks rykte som tillräckligt hänsynstagande. Detta är grunden för att vi som medlemsorganisation ska kunna försvara det certifierade skogsbruket, både ut mot marknaden och inåt inför våra medlemmar. 2. Vi upplever nu en tid där trycket på att utnyttja skogen än intensivare, inte minst utifrån klimathotet, ökar starkt från politiskt håll. Vi förstår detta och ser skogens potential, men ser samtidigt vikten av att då samtidigt öka naturvårdsinsatserna både kvantitativt och kvalitativt för att den biologiska mångfalden ska kunna säkras utifrån de satta politiska målen. Det är i den andan vi varit beredda att kompromissa fram nuvarande standardförslag, där vi ser den nödvändiga ambitionsökningen på naturvårdssidan, samtidigt som vi accepterar långtgående produktionshöjande åtgärder såsom exempelvis fortsatt användning av exoter, dikning och gödsling, det senare i stark strid mot internationella FSC:s intentioner.
6.2.1	BirdLife Sverige vill betona att frågan om skogsbolagens naturvärdesbedömningar ett flertal gånger varit aktuell. Det finns bolag som konsekvent vägrat att öppet redovisa den naturvärdesbedömning man säger sig ha gjort och som ligger till grund för beslut om avverkning. En naturvärdesbedömning som inte tål att öppen granskning anser vi inte håller måttet av vad som kan förväntas inom FSC-certifieringen. Det bli helt enkelt inte trovärdigt. Någon riktlinje på öppenhet kring naturvärdesbedömningar finns inte i den nuvarande svenska FSC-standard, vilket borde vara en självklarhet. Vi ser det därför som synnerligen angeläget att det i riktlinjerna till indikator om naturvärdesbedömningar läggs till att: 6.2.1-2 Metodbeskrivning för naturvärdesbedömningar skall finnas tillgängliga och visas vid förfrågan av intressent. Även genomförda naturvärdesbedömningar av enskilda objekt skall kunna visas för intressent.

FÖRSLAG TILL NY FSC-STANDARD FÖR SKOGSBRUK I SVERIGE - KOMMENTARSMALL

Hänvisning	Kommentar
6.2.1	BirdLife vidhåller (se konsultation 1) att kunskapskravet i miljöbalken gäller för alla naturvärdesbedömningar inför skogsbruksåtgärder. Fåglarna har en särställning här eftersom de är inkorporerade via fågeldirektivet i artskyddsförordningens paragraf 30, vilket därmed blir ett lagkrav (då artskyddsförordningen är underställd miljöbalken). Det betyder att certifieringsinnehavaren skall ha kännedom om och ta hänsyn till förekommande prioriterade fågelarterna¹. Detta kan göras genom att riktade inventeringar görs av de arter som kan förväntas i de skogsmiljöer där man avser göra skogsåtgärder. I de fall arbetet med skogsstyrelsens "målbilder för god miljöhänsyn" är inarbetat i organisationen kan en samordning ske i arbetet med dessa och de prioriterade fågelarterna. I det fall detta krav inte kommer in i standarden har man som certifieringsinnehavare inte möjlighet att kunna uppfylla 6.4 i standarden. Tillägg i vägledningen "Ett tillvägagångssätt bättre lämpat för det stora flertalet certifikatsinnehavare är att på ett systematiskt sätt bedöma områdets förutsättningar för biologisk mångfald utifrån förekomst av livsmiljöer, prioriterade fågelarter samt biotopgenskaper som är viktiga för organismerna. Det är även viktigt i detta sammanhang att utnyttja informationen från artportalen, där rapporterade fynd av arter finns tillgängligt
6.3.1	Skogliga naturtyper i habitatdirektivet beskriver vilka naturtyper Sverige har särskilt ansvar för. Bristanalysen avser att kunna stärka dessa. http://www.artdatabanken.se/media/2296/arter-och-naturtyper-i-habitatdirektivet-uppdaterad-maj-2015.pdf Vi tycker det är befogat med ett tillägg för dessa, se förslag <i>VÄGLEDNING 6.3.1: Denna analys kan utgå ifrån vilka typer av livsmiljöer som det finns brist av i landskapet; exempelvis biotoper eller strukturer som kan hysa många rödlistade arter, att en viss livsmiljö är underrepresenterad inom landskapet, eller att en viss livsmiljö missgynnas av det nutida eller historiska skogsbruket. Bristanalysen kan även omfatta mål om att stärka befintliga naturvärden inom landskapen som t.ex. närliggande, av Länsstyrelsen identifierade, värdestrakter, samt skogliga naturtyper i habitatdirektivet.</i>
6.4	Sällsynta och hotade arter är begrepp som skulle kunna slås ihop till benämningen rödlistade vilket underlättar förståelsen för vilka arter som avses. Det är hög tid att FSC tar ett större grepp kring det nya begreppet "prioriterade fågelarter" och använder detta konsekvent i standarden. Prioriterade fågelarter är ett begrepp som används i skogsstyrelsens föreskrifter och måste även ha sin plats även i FSC-standard. Varje Länsstyrelse upprättar nu listor över de fågelarter som prioriteras inom varje Länsstyrelse när det gäller skogsbruket. Det måste ligga i FSC:s intresse att vara uppdaterade med aktuell lagstiftning och den tillämpning av denna som görs på Länsstyrelsen. Arter kan vara sällsynta och hotade i vissa delar av landet, medan i andra inte. Det blir därför betydligt mer relevant att använda orden "rödlistade" samt "prioriterade" istället för sällsynta och hotade. En definition av "prioriterade arter" finns i slutet av dokumentet. Förslag ändring av indikatortext: Certifikatsinnehavaren ska skydda rödlistade och prioriterade arter samt deras livsmiljöer inom skogsbruksenheten. Åtgärderna ska stå i förhållande till brukandets skala, intensitet och risk, samt till rödlistade och prioriterade arters bevarandestatus och ekologiska krav.

¹ Arter enligt skogsvårdslagen paragraf 30, bilaga 4 (prioriterade arter)

FÖRSLAG TILL NY FSC-STANDARD FÖR SKOGSBRUK I SVERIGE - KOMMENTARSMALL

Hänvisning	Kommentar
6.4.1	BirdLife Sverige förvånas över att målbilderna för god miljöhänsyn inte finns med i denna sammanställning. Flertalet av dessa målbilder stämmer väl in på indikatorn. För de målbilder (ett fåtal) som inte berörs bör detta kunna kommenteras med en vägledning. http://www.skogsstyrelsen.se/Aga-och-bruka/Skogsbruk/Skota-skog-/God-miljohansyn/Faktablad/
6.4.1a	Nuvarande definition anger exempel som knappast är möjliga att hitta i svenska skogar idag (möjligen undantaget delar av nordvästra Sverige). Vi förordar därför en mer realistisk nivå på formuleringen. Vinsten måste vara att hitta och undanta dessa restbiotoper. Två förslag till ändrad skrivning: <i>"Olikåldriga och skiktade naturskogar med tydlig förekomst av gamla träd och död ved i olika nedbrytningsstadier samt förekomster av signal- och rödlistade arter", skall undantas från alla skogsbruksåtgärder."</i> <i>"Utpräglad olikåldriga och skiktade naturskogar med riklig förekomst av gamla/grova träd eller olikåldriga och skiktade naturskogar med rikligt med grövre död ved i olika nedbrytningsstadier".</i>
6.4.1b	En av hörnpelarna i FSC-standarderna för att säkra upp att inte skogar med höga naturvärden skadas av skogsbruksåtgärder. BirdLife Sverige anser att det i nuläget är extra viktigt att FSC håller fast vid nyckelbiotopsverktyget som det en gång var tänkt. Att dessutom skydda dessa värdefulla skogsområden inom ramen för FSC är för de allra flesta mindre markägare inte något problem men i de fall det kan vara ett problem bör det idag finnas förutsättningar till formellt skydd. Större markägare har betydligt större möjligheter och ansvar att skydda den skog som är skyddsvärd utöver att också bidra till restaurering av naturvärden i utarmade skogslandskap.
6.4.2	BirdLife Sverige noterar att de ändringar som vi föreslog i första konsultationen avseende prioriterade fågelarter inte har beaktats. Detta är märkligt och vi vill ånyo påminna om att LAGEN, i detta fallet artskyddsförordningen gäller för dessa prioriterade fågelarter. Det gäller, förutom rödlistade arter, även arter från EU:s fågeldirektiv och arter som minskat 50% under de senaste 30 åren. Detta MÅSTE finnas med i FSC-standarderna om FSC skall följa LAGEN, vilket vi förutsätter att FSC avser att göra. Ändringar MÅSTE därmed göras enligt följande: Information om förekomst av rödlistade arter och prioriterade fågelarter inhämtas, utvärderas och dokumenteras. <i>VÄGLEDNING 6.4.2: Information om rödlistade arter finns på Artdatabankens hemsida. Information om prioriterade fågelarter finns på skogsstyrelsens hemsida. Med inhämtande av information menas att ta del av relevanta datakällor avseende artförekomster av rödlistade arter och prioriterade fågelarter i aktuella GIS-skikt från egna inventeringar, Artportalen, Länsstyrelsen/Skogsstyrelsen mm. En del i utvärderingen är att kvalitetssäkra informationen.</i>
6.4.3	BirdLife Sverige noterar att de ändringar som vi föreslog i första konsultationen avseende prioriterade fågelarter inte har beaktats. Vi vill påminna att LAGEN, i detta fallet artskyddsförordningen gäller dessa prioriterade fågelarter. De utgörs förutom av rödlistade arter även arter från EU:s fågeldirektiv även arter som minskat 50% under de senaste 30 åren. Detta MÅSTE finnas med i FSC-standarderna om FSC skall följa LAGEN, vilket vi förutsätter att man avser.

FÖRSLAG TILL NY FSC-STANDARD FÖR SKOGSBRUK I SVERIGE - KOMMENTARSMALL

Hänvisning	Kommentar
	Ändringar MÅSTE därmed göras enligt följande: Bevarandeåtgärder genomförs för de kända förekomster av rödlistade arter och prioriterade fågelarter som påverkas av skogsbruk. Åtgärdernas omfattning för rödlistade arter ska stå i proportion till artens hotkategori, för prioriterade fågelarter i relation till respektive Länsstyrelses bedömning. Åtgärdernas inriktning anpassas till artens krav. VÄGLEDNING 6.4.3: Åtgärderna kan ingå i den generella hänsynen eller vara specifika och dokumenteras exempelvis i traktdirektiv.
6.4.4	BirdLife Sverige noterar att de ändringar som vi föreslog i första konsultationen avseende prioriterade fågelarter inte har beaktats. Arterna som listas under b) har redan vägledning som skall följas på skogsstyrelsens hemsida. När det gäller rovfåglar a) och tjäderlekplatser c) finns olika prioriteringar kring hänsynen beroende på hur aktuell Länsstyrelse bedömt bevarandestatusen för respektive art. När det gäller skogsåtgärder under häckningstid visas i vägledningen vilka arter som berörs i enlighet med skogsstyrelsens vägledning för fåglar. Indikatorn ändras enligt följande: 6.4.4 "I samband med skogsbruksåtgärder tas hänsyn till prioriterade fågelarter." RIKTLINJER 6.4.2-4: De vägledning för hänsyn till fåglar framtagna av Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket används avseende häckningstider, hänsynsavstånd samt andra hänsyn (se Skogsstyrelsens hemsida för vägledning för hänsyn till fåglar). Kända förekomster av 6.4.4 dokumenteras i samband med skogsbruksåtgärder. VÄGLEDNING 6.4.4 När det gäller prioritering avseende regional hänsyn finns detta hos respektive Länsstyrelse som bedömt bevarandestatusen för respektive art. VÄGLEDNING 6.4.4 OCH 6.4.6: Alla typer av skogsskötselåtgärder samt dikning eller vägbyggnation, som kan påverka följande prioriterade fågelarter undviks under häckningstid: Prioriterade rovfåglar, ugglor och hackspettar samt dvärgsparv, gulhämpling, lappmes, lavskrika, lundsångare, mindre flugsnappare, nattskär, nötkråka, ortolansparv, salskrake, skogsduva, smålom, sommargylling, stare, sångsvan, sädgås, tallbit, trana, trädlärka och videsparv. Observera att för flera arter bl.a. rovfåglar lämnas även skyddszoner kring boplatser. Se vidare artvisa vägledning för prioriterade fågelarter på Skogsstyrelsen hemsida.
6.4.5	BirdLife Sverige noterar trots att vi mycket tydligt skrev i första konsultationen att arter förtecknade i Artskyddsförordningens Bilaga 1 (2007:845) med beteckningen N eller n är strikt skyddade skedde ingen ändring i riktlinjen. Vi vill påminna att LAGEN, i detta fallet artskyddsförordningen gäller arter. Detta MÅSTE finnas med i FSC-standard om FSC skall följa LAGEN, vilket vi förutsätter att man avser. RIKTLINJER 6.4.5: Kända förekomster dokumenteras i samband med skogsbruksåtgärder. Arter förtecknade i Artskyddsförordningens Bilaga 1 (2007:845) med beteckningen N är strikt skyddade. Det innebär att dispens från artskyddsförordningen krävs vid skogsåtgärder som kan påverka dessa arter negativt.
6.4.6	Vi anser fortsatt att avverkning generellt ska undvikas under fåglarnas viktigaste häckningsperiod och önskar därför ett tillägg till nuvarande text enligt följande: Vid avverkning under häckningstid tas hänsyn till viktiga häckningsbiotoper för fåglar. Åtgärder i skiktade lövdominerade skogar utförs utanför fåglarnas häckningsperiod. På övrig skogsmark utförs åtgärder utanför fåglarnas huvudsakliga häckningsperiod, 1 maj till 15 juni.
6.5.1	Minst 5 % avsättning av produktiv skogsmark enligt 6.5.1 och 5 % avsättningar/skydd enligt flexibel pott, 6.5.2, är nog det viktigaste bidraget som FSC har avseende att nå hållbara skogslandskap. BirdLife Sverige ser att det frivilliga skyddet enligt 6.5.1 och 6.5.2 är ett minimum inom ramen för FSC och inte ett maximum. Dessa indikatorer visar

FÖRSLAG TILL NY FSC-STANDARD FÖR SKOGSBRUK I SVERIGE - KOMMENTARSMALL

Hänvisning	Kommentar
	tydligt på det frivilliga marknadsstyrda sektorsansvaret som dock måste kompletteras med minst 10 % formellt skydd produktiv skogsmark med representativa skogstyper. Se kommentar nedan angående vägledning till 6.5.1. Hur det frivilliga skyddet på ett systematiskt sätt kompletterar det formella skyddet i utveckling av grön infrastruktur som skyddar den biologiska mångfalden, bör dock kunna uttryckas tydligare i riktlinjerna. Det viktigaste är att skog med de högsta naturvärden avsätts men på skogsinnehav där naturvärden är lägre är det viktigt att avsättningar på dessa fastigheter ger ett restaurerande bidrag i förhållande till den brist och möjlighet till restaurering av naturvärden som finns i landskapet. Exempelvis genom att tydligare koppla till indikator 6.1.1 och indikatorer under kriterium 6.3 avseende bristanalys. En sådan ansats finns i först stycket i riktlinjer under 6.5.2 men saknas under 6.5.1. Följande mycket viktiga del av nuvarande standard och konsultationsversion 1 återfinns inte i föreslagna riktlinjer. Vi förstår via kontakter med Svenska FSC's kansli att detta är ett rent misstag. Denna text bör därför läggas till i riktlinje 6.5.1: <u><i>Då ersättningsmark erhållits i samband med det formella skyddet ska markägare avsätta nya områden som motsvarar de krav som definieras i 6.5.1.</i></u>
Vägledning till indikator 6.5.1	BirdLife Sverige anser att avsättningar ovan naturvårdsgränsen inte ska få tillgodoräknas av större markägare i de minst 5 % avsättningar som ska göras enligt 6.5.1. Detta undergräver möjligheten att avsätta tillräckligt med naturvårdsområden i landskap nedan naturvårdsgränsen. Vidare är denna vägledning skriven som en riktlinje och inte som en vägledning. BirdLife Sverige föreslår att vägledning skrivs om till riktlinje enligt följande: Riktlinje 6.5.1: <u><i>Hos större markägare ska avsättningar ovan naturvårdsgränsen inte ingå i uppfyllandet av arealavsättning enligt 6.5.1</i></u>
6.5.3	Det framgår inte om de 5 % i denna åtgärd kommer att redovisas offentligt. BirdLife Sverige anser detta vara mycket viktigt för trovärdigheten i systemet och bör skrivas in i riktlinjen, vilket även gäller för 6.5.2.
6.6.1	BirdLife Sverige anser att alla naturvärdesträd är viktiga, i synnerhet om de förekommer aggregerat i barrdominerade miljöer. Det är först när de utgör ett mer framträdande inslag i barrskogslandskapet de kan få stor effekt. Detta betonas t.ex. i målbilden för träd och buskar. Således föreslår vi att undantaget tas bort: • grova aspar och alar där sådana förekommer rikligt, i barrdominerade bestånd, förutsatt att tillräckligt antal lämnas för naturvård,
6.6.2-3	BirdLife Sverige anser att det ska stå 10 träd per hektar utöver hänsynsytor/kantzoner på alla hyggen. Studier visar att minst 30 träd/ha bör lämnas vid förnygringsavverkning². Detta är ett krav BirdLife Sverige fortsatt kommer att driva.
6.6.4	Mycket bra att skogssektorns "Målbilder för god miljöhänsyn" avseende hänsynskrävande biotoper görs till riktlinjer som skall följas. BirdLife Sverige är engagerade i målbildsarbetet och ser positivt på ett närmande mellan målbilderna och FSC:a arbete.

² Hur påverkas fåglar av hyggesbruk? Bö Söderström, Fauna och flora 1/2008

FÖRSLAG TILL NY FSC-STANDARD FÖR SKOGSBRUK I SVERIGE - KOMMENTARSMALL

Hänvisning	Kommentar
6.6.5	Bra att man betonat lövträdsrika kantzoner, vilket vi föreslog i första konsultationen. Kantzoner är oerhört viktiga, där finns ett koncentrat av biologisk mångfald och inte minst mycket viktiga insekts- och därmed även fågelmiljöer. Avgörande är dock bredden på kantzonerna. Vi tycker därför att man kan stryka "där det är möjligt". Det torde vara möjligt att skapa lövrika kantzoner i alla biotoper. Det handlar om vilken bredd man ger kantzonen och därmed vilket ljusinsläpp som tillåts. Förslag således: RIKTLINJER 6.6.5: Lövträdsrika kantzoner återskapas där det är möjligt.
6.6.6	Positivt med 10 % lövinblandning i barrbestånd som gäller hela landet. Vi vill dock betona att andelen bör öka ytterligare till 15-20 %. Först då har det positiv inverkan på lövgynnade arter³.
6.6.7-9	BirdLife Sverige ser positivt på dessa indikatorer inte minst utifrån biologisk mångfald.
6.6.10	Riktlinjen bör strykas. Mängden död ved har legat still nationellt de sista 10 åren på samma nivå ca 8 skm³, efter en tidigare ökning. Mängden död ved behöver öka till förslagsvis 20 m³ död ved per hektar vilket är tröskelvärden för olika vedlevande arter⁴. ~~6.6.10: Med lågor avses liggande död ved med en diameter som 1,3 m (brösthöjdsdiameter) från grävsta ända normalt överstiger 15 cm.~~
6.6.11	Riktlinjen bör kompletteras med följande förtydligande i linje med dagens praxis inom FSC-certifierat skogsbruk för att förtydliga att Skogsvårdslagens skogshygienregler inte tar över indikatorns krav Tillägg i riktlinje 6.6.10 och 6.6.11: <u>...Vid behov söks dispens från Skogsstyrelsen.</u>
6.6.16	Skogsstyrelsen föreslår i nya föreskrifter att återbeskogningsplikten efter föröngningsavverkning avskaffas i en zon på 15 meter närmast jordbruksmark. Det innebär att inga föröngningsåtgärder krävs men att det är fullt tillåtet för en skogsägare att utföra sådana. BirdLife Sverige ser i grunden positivt på förslaget att återbeskogningsplikten efter föröngningsavverkning avskaffas i en zon närmast jordbruksmark. Vi har dock föreslagit att föreskriva att inga föröngningsåtgärder görs 15 meter närmast jordbruksmark, men att det är tillåtet att avstå föröngningsåtgärder upp till 25 meter från jordbruksmark. Vi föreslår att riktlinjen ändras i linje med föreslagen föreskrift. (Ändras föreskriften till 25 meter så ändras även riktlinjen till 25 meter) Tillägg till nuvarande riktlinje 6.6.16 : Plantering av bryn mot jordbruksmark undviks minst 15 m från odlingsmark, och tillåts att självföryngras. I samband med skogliga åtgärder bevaras eller återskapas i anslutning till odlingslandskapet brynmiljöer med varierande träd- och buskskikt.

³ Forest Ecology and Management 397 (2017) 48–56

⁴ Rapport 5413, 2005, Naturvårdsverket. Död ved i levande skogar Hur mycket behövs och hur kan målet nås? Johnny De Jong

FÖRSLAG TILL NY FSC-STANDARD FÖR SKOGSBRUK I SVERIGE - KOMMENTARSMALL

Hänvisning	Kommentar
6.7.1-2	Att lämna breda och funktionella kantzoner är bland det absolut viktigaste hänsynsåtgärden man kan göra i skogsbruket. Kantzoner innebär ett möte mellan olika biotoper och arter från dessa två miljöer, med olika krav. Det är ofta också mycket produktiva zoner där många arter kan finna föda. Vikten av breda kantzoner blir därför det helt avgörande för den biologiska mångfalden. En norsk studie (Hågvar <i>et al.</i> 2004)⁵ av 370 kantzoner i sydöstra Norge visade att kantzonens bredd var den viktigaste faktorn för en hög fågeltäthet, följt av grundytan av gran i kantzonen och låg genomsiktighet. Fågeltätheten var också generellt högre i kantzoner mot vatten jämfört med kantzoner mot myr. Artantalet fåglar ökade med kantzonens bredd upp till 30 meter mot vatten, medan en signifikant ökning i artantalet sågs upp till 20 meters bredd i kantzoner mot myr. Kantzoner mindre än 10 meter ansågs i studien vara av litet värde för skogsfågelfaunan. I (Atlegrim 1993)⁶ konstateras att bladätande fjärilslarver är en viktig föda för tjäderkycklingar. Dessa larver lever bl.a. av fältskiktets blåbärris och är vanliga i gransumpskog. Tjäderkycklingar hade större framgång att söka insektslarver i gransumpskog än i fastmarksskog. Om man vid slutavverkningar sparar gransumpskogar är det viktigt att sumpskogens skuggiga miljöer bibehålls. Gransumpskogar som lämnas isolerade, omgivna av öppna hyggen, hade lägre täthet av fjärilslarver än i opåverkad skogsmiljö. Detta berodde troligen av ökad instrålning till fältskiktet, som försämrar kvaliteten på detta. Bredden på kantzonen har avgörande betydelse som födosökmiljö för tjäderkycklingar. Faktabladet slår fast att det behövs en diameter på minst 50 meter för att en kärna av ursprunglig sumpskog skall behållas i beståndets centrala delar. I praktiken behövs därför 25 meters kantzoner mot sumpskogar. Undersökningar av skogar mot hyggen visade att antalet revir för kungsfågel, talgoxe, blåmes, talltita, entita, tofsmes, svartmes och trädkrypare minskade med mer än 50 % i skogar som vetter mot hyggen med hänsynsräd, jämfört med naturlig för yngning (Söderström 2009)⁷. Dessa studier visar tillsammans vikten av breda kantzoner för att behålla skogsfågelfaunan intakt efter avverkningar. Kantzoner mindre än 20 meter mot myrar och sumpskogar riskerar att minska antalet häckande arter, försämma häckningsresultatet genom ökad predation samt försämma födosöksbetingelserna för bl.a. skogshönskycklingar. Likaså riskerar kantzoner smalare än 30 meter mot sjöar och större vattendrag att drabba fågelfaunan på liknande sätt. Vårt förslag blir därför att följande nya riktlinjer antas: - Lämna där det går 20 meter skiktad kantzon av gran och lövträd mot våtmarker (sumpskogar och myrar). - Lämna där det går 30 meter skiktad kantzon av gran och lövträd mot sjöar och större vattendrag. - Lämna funktionella kantzoner av gran och lövträd mot bäckar⁸. - Underväxtröjning och GROT-hantering i kantzoner undviks och utförs endast om detta krävs för att gynna den biologiska mångfalden.

⁵ Hågvar, S., Nygaard, P. & Bækken, B.T. 2004. Retention of forest strips for bird-life adjacent to water and bogs in Norway; effect of different widths and habitat variables. Scandinavian Journal of Forest Research 19, 452-465.

⁶ Atlegrim Ola, Sjöberg Kjell, Åberg Ulrika. Sumpskogskanter och tjäderkycklingar. Skogsfakta 14 1993

⁷ Söderström B. Effects of different levels of green- and dead-tree retention on hemi-boreal forest bird communities in Sweden, Forest Ecology and Management 257 (2009) 215–222

⁸ Här kan boken skogens vatten (Stefan Bleckert, Erik Degerman, Lennart Henrikson) fungera som rättesnöre. Generella skyddszoner som rekommenderas här är 5-15 meter

FÖRSLAG TILL NY FSC-STANDARD FÖR SKOGSBRUK I SVERIGE - KOMMENTARSMALL

Hänvisning	Kommentar
6.7.9-13	BirdLife Sverige är starkt kritiska mot såväl dikesrensning som skyddsdikning. Vi menar att en god miljöhänsyn kan inte uppnås när grunden i verksamheten saknar så mycket kunskap om både produktionsnyttan men framförallt de förekommande negativa miljöeffekter och bristen på kunskap hur dessa ska minimeras för att inte allvarligt påverka övrig miljö. Det råder stor konsensus mellan limnologer, miljöforskare knuta till vattenmiljöfrågor och naturvårdsmyndigheter kring den stora negativa miljöpåverkan som nuvarande hantering av skyddsdikning, dikesrensning och markavvattning innebär. Nuvarande lagstiftning är otidsenlig och måste arbetas om utifrån samhällets intresse av vattenresursen. Vi föreslår komplettering till riktlinjerna 6.7.9 och 6.7.10 RIKTLINJER 6.7.9 OCH 6.7.10: Mot bakgrund av den stora negativa påverkan på naturmiljöerna som dikning innebär och har inneburit ska som huvudregel all dikning och dikesrensning undvikas. Istället är återställning av tidigare miljöer genom igenläggning/stängning av gamla diken prioriterade åtgärder. Möjligheter att undvika dikesunderhåll eller skyddsdikning genom val av skötselmetoder och/eller trädslag ska alltid beaktas i planeringen.
6.8	BirdLife Sverige anser att detta kriterium är oerhört viktig och att planeringen sker ur ett landskapsperspektiv. Vi anser även att ELP:er skall finnas tillgängligt för granskning
6.8.6-7	Oerhört betydelsefulla indikatorer. Lövetts betydelse är inte minst viktig även ur brandsynpunkt, vilket även gäller återställande av fuktiga kantzoner.
10.1	Birdlife Sverige menar att det är en brist att det saknas mål för andelen självföryngrad skog. Andelen självföryngrad skog har minskat kraftigt de sista 10 åren i skogslandskapet från 38 % 2003 till 14 % 2016. Denna minskning riskerar medföra negativa effekter i naturen. Bl.a. minskar effekten av viltbete, en fungerande lokal genproveniens tillåts dominera, stärker mångfalden då kvarstående träd hjälper djur, väster och svampar med flera att överleva hyggesfasen. Det är viktigt att inte tillskapa rena plantager av produktionsträdslagen utan redan i föryngringsfasen istället gynna förekomst av andra trädslag och buskskikt som är viktiga för bevarande av biologisk mångfald, för att skapa mer biologiskt rika skogar ökad biologisk diversitet samt av skälet att skapa stabilare skogar, för att minska risken för olika kalamiteter (storm, röta, insektskador, mm). Ovanstående påpekas också av flera remissinstanser till SVS remiss anläggning av skog. Vårt förslag där anser vi bör införas som en riktlinje som ersätter den nya riktlinjen kring naturlig föryngring. RIKTLINJER 10.1.2: 20 % av det totalt föreskrivna antalet produktionsplantor eller max 10 % av arealen får utgöras av andra inhemska trädslag som inte klassas som produktionsträdslag. Vägledning: Om stamantalet är tillräckligt för att hålla uppe produktionskraven med 1500 stammar per hektar av huvudträdslaget/-en så borde det vara möjligt att även 10-20 % av stamantalet eller 10 % av arealen får användas som yta för annan typ av produktion eller hänsyn, oavsett om det görs för att gynna biologisk mångfald/skapa framtida naturvärden/ eller att skapa viltfoder. Alltså kan en minskning av antalet produktionsstammar under föryngringsfasen ändå vara tillräckligt stort för godkänd ekonomiskt skogsproduktion samtidigt som en viss lämnad yta eller stamantal används för biologisk mångfald och viltfoder.

FÖRSLAG TILL NY FSC-STANDARD FÖR SKOGSBRUK I SVERIGE - KOMMENTARSMALL

Hänvisning	Kommentar
10.2.2	Birdlife Sverige är fortsatt starkt kritiska till den gränsdragningen mellan nemorala och borenemorala zonen som används inom FSC. Vi anser att vedertagen vetenskap kring detta skall gälla och därmed Hugo Sjöars indelning som innebär att Västra Halland (stora delar av södra Halland) och västra, södra halvan av Bohuslän bör innefattas i den nemorala zonen.
10.3.1	BirdLife Sverige är mycket kritiska till användningen av främmande trädslag överhuvudtaget. Användningen av främmande trädslag är när det gäller contortatallerna omfattande. Föreningen menar att det föreligger stora risktaganden med främmande trädslag i den utsträckning som medges av kriterierna, fr.a. när det gäller contortatall, som är klassad av naturvårdsverket som invasiv art. Bedömningar som gjorts inom FSC⁹, anger att det finns en hög risk för effekter på biologisk mångfald om risken för självspredning är hög. Bland annat rekommenderas skyddszoner som enligt nuvarande förslag tas bort. Vidare anser FSC:s utredning att det är hög risk för självspredning. Det anges vidare att spridningsrisken är dåligt utredd. Den ökar dessutom i ett förändrat och varmare klimat och där risker finns för skogsbrand. Torrt och varmt väder leder till fler skogsbränder vilket kan bli särskilt problematiskt i contortaskogar, då de brinner mer intensivt än inhemska tallskogar. Bränder innebär också en högre risk för självspredning. Vetenskaplig systematisk prövning av främmande trädslag måste vara en förutsättning för att dessa ska kunna användas i ett FSC-certifierat skogsbruk. Den svenska myndigheten, Skogsstyrelsen, har inte på ett trovärdigt sätt hanterat denna fråga och nyttjar idag inte möjligheten till miljöanalys enligt 32§ i skogsvårdslagen, vilket gör att ett ansvarsfullt hanterande inom det FSC-certifierade skogsbruket måste regleras i FSC-standard. I riktlinjen 10.3.1 bör följande läggas till: RIKTLINJER 10.3.1: Systematisk prövning innebär att trädslaget genomgått en systematisk analys baserad på: 1. vetenskapliga försök eller 2. beprövad erfarenhet och vetenskapligt dokumenterade studier. De främmande trädslag som ej genomgått en systematisk prövning betraktas som oprövade och hanteras enligt 10.5.5. <u>I begreppet prövning ligger att utifrån risk har bedömts om främmande trädslag kan användas och under vilka förutsättningar.</u>
10.3.4	Contorta bestånd på minst 1 km avstånd till nationalparker och naturreservat ett minimum. BirdLife Sverige föreslår att detta utökas till att även gälla för nyckelbiotoper, biotopsskyddsområden och områden med naturvårdsavtal med ett lämpligt antal meters skyddsavstånd till dessa områden.
10.5.2	En mycket bra indikator som kan få stora positiva effekter på i synnerhet för fågelfaunan som missgynnas kraftigt när underväxten avlägsnas vid skogsbruksåtgärder. Vi önskade en tydligare skrivning kring detta i första konsultationen, eftersom vi anser att nuvarande skrivning inte ger den tydlighet i riktlinjen som krävs. Vi anser att nuvarande skrivning mycket väl kan tolkas som att förröjning kan utföras i lika stor utsträckning som tidigare. Vi vidhåller därför att texten kring riktlinjen skärps avsevärt så det inte kan misstolkas. Vi vill dock framhålla att det framförallt är busklik underväxt och smågranar som är den viktiga underväxten och föreslår därmed att detta tillägg görs. 10.5.2 Vid röjning inför gallring, föryngringsavverkning, markberedning eller plantering lämnas all busklik underväxt, småträd och smågranar som inte är till hinder för framkomligheten. ~~efterföljande skötselåtgärder.~~

⁹ Widenfalk, O. 2015. *Contortatall i Sverige – En kunskapssammanställning och riskbedömning*. Rapport. FSC.

FÖRSLAG TILL NY FSC-STANDARD FÖR SKOGSBRUK I SVERIGE - KOMMENTARSMALL

Hänvisning	Kommentar
10.5.3-4	Viktiga indikatorer
Ordlistan	Definition Prioriterad fågelart Alla vilda fåglar är berörda av artskyddsförordningen, men för att underlätta det praktiska skogsbruket har vissa fågelarter pekats ut som prioriterade, för vilka hänsyn skall tas. Dessa återfinns i skogsvårdslagens bilaga 4. Artvisa vägledningar för respektive art återfinns på skogsstyrelsens hemsida.